

Persdossier

Frozen

(korte versie)

Frozen, mooi filosofisch

Door Yannick Butel

Gepubliceerd op 25 juli 2015

XS. Groot, klein of medium ... Op het XS-programma, waarvan de naam ontsproot aan het festival van het Théâtre National/Brussel, stonden drie korte voorstellingen in de Jardin de la Vierge van het Lycée Saint Joseph, waaronder *Frozen* van Compagnie3637, met Sophie Linsmaux en Aurelio Mergola. Een voorbeeld van hoe iets heel kleins ALLES kan weergeven.

3637

Sophie Linsmaux volgde een acteursopleiding aan het I.A.D. (Institut des Arts de Diffusion). In 2004 schreef ze haar scriptie over de rol van de kunstenaar/presentator tegenover acteurs met een mentale handicap, na een intens verblijf aan de Escola Superior de Teatro e Cinema in Lissabon onder leiding van N. Nunes, een jaar eerder. Ze voelde zich altijd al aangetrokken tot een complexe realiteit, die ze met artistieke interventies kon vatten. Na haar opleiding, die in meerdere etappes verliep, richtte ze in 2008 samen met Bénédicte Mottart en Coralie Vanderlinden Compagnie3637 op. De drie jonge vrouwen uit de wereld van de dans, het theater en de diverse praktijken die de interventie in een stedelijke omgeving toelaat, experimenteren met de verschillende vormen van de theatrale uitdrukking (objecttheater, marionetten, dans, beeldtheater, collectief improvisatietheater enz. voor kinderen en volwassenen, of volwassenen die de band met hun kinderjaren nog niet hebben verbroken). Ze profileren zich als een onderzoeksgroep, die met hun creaties de verschillende aspecten van het leven esthetisch en poëtisch belicht. Voor elke creatie werken ze een taal uit, eigen aan het universum dat ze betreden. Voor dit trio is het een manier om hun affiniteit met Joël Pommerat uit te drukken, die zegt: “Voor mij is het theater een plaats waar ruimte bestaat voor invraagstellingen en ervaringen omtrent de mens, een plaats waar we actuele of hachelijke situaties over onszelf en onze wereld kunnen aankaarten”.

Hun bijzondere artistieke kunsten werden al met diverse prijzen bekroond, waaronder de Prix Découverte van de Belgische kritiek voor *Où les hommes mourraient encore* in 2011, en de nominatie voor de Prix de la critique in de categorie ‘Beste artistieke en technische creatie’ voor *Keep Going* in 2014. Het werk van Compagnie3637 is altijd geïnspireerd door ongewone of onvoorzienbare situaties. Dat was al zo sinds hun eerste creatie *Zazie et Max* (de ontdekking dat de indeling van de wereld in ‘avec zizi’ en ‘sans zizi’, i.e. individuen met en zonder piemel, niet klopt), *Cortex* (een reis door ons geheugen), *Les désobéisseurs* (een school wordt door haar bezetters verdedigd), *Eldorado* (in het nauw gedreven worden en blijk geven van moed), *Keep Going* (het verhaal van de 139-jarige Eddie, die moet kiezen tussen vertrekken naar de seniorenstad *Sun City* of zorgen voor zijn 1 jaar oudere zus Beth, die bij hem is ingetrokken en het niet meer kan redden op haar eentje) en *Frozen*. Onder het mom van naïviteit of een onvoorzien, onverklaarbaar en onwaarschijnlijk motief vindt Compagnie3637 plastische vormen uit, die even weinig aan de gevestigde normen beantwoorden als de motieven waarop ze gebaseerd zijn.

Frozen

Frozen is hierop wat de structuur betreft geen uitzondering en kan worden herleid tot de vraag die we in het programma lezen: *Wat is er in de kantine gebeurd tussen 12.45 en 13.05 uur?*

Twee kantoorbedienden stappen over de middag binnen in een steriele kantine, waar plastic tafels en stoelen in een perfecte rij staan. In de koelkasten ligt 'eten' tentoongesteld waarvoor Jean-Pierre Coffe zich vast zou omkeren in zijn graf. De achtergrondmuziek is al even clean en onpersoonlijk als het bestek en de borden op de dienborden. De bedienden gaan aan een tafel zitten, op een veilige afstand van elkaar. De man en de vrouw (als we dat label nog mogen gebruiken), allebei Arisch blond, in een grijs confectiepak en met een lijkbleke (om niet te zeggen spookachtige) gelaatstint, negeren elkaar. Normaal. Want ze lijken in alle opzichten en gedragingen heel sterk op elkaar. Als ze elkaar al een blik gunnen, lijkt het alsof ze in de spiegel kijken, want ze vertonen geen onderlinge verschillen. Onwetendheid staat hier dus synoniem voor onzichtbaarheid. Op een beleefde blik en een plastische glimlach na, is er geen enkele vorm van communicatie tussen de twee. En zo beginnen ze te eten, in een stilte die door koele kamermuziek wordt gedempt. Verkeer, geluiden en bewegingen van buitenaf worden zodanig gefilterd dat de buitenwereld niet eens bestaat.

En dan merken ze plots, tussen de waterflesjes, een hart op. Een kloppend hart. Een hart dat uit zijn lichamelijke behuizing is gerukt en dat je nog zo ziet kloppen. Het klopgeluid ontregelt de begrafenisachtige harmonie die zonet nog heerste. Er volgt een woordenloze woordenwisseling tussen de man en de vrouw, die het oneens zijn over de plaats van het hart in deze ruimte. Hoort het in de vuilnisbak? Of op een bord als hoofdgerecht? Of is het een fetisj van een verloren mensheid, die mild wordt getroost in de schoot van de dame? Het geschil ontgaat in een gewelddadig gevecht, dat de doodse kantine op haar kop zet. Een ware strijd om een verloren hart ... tot de ultieme explosie vooraan op het toneel, wanneer het hart letterlijk ontploft op de grond. En dan niets meer, alleen onthutste gezichten, die het einde aankondigen in een tot chaos verworpen ruimte.

Van ver doet het tafereel even denken aan die choreografie van Pina Bausch en haar rondvliegende stoelen in het *Café Müller*. Een referentie die ons ook herinnert aan Heiner Müller, toen hij schreef: "Uw hart is een steen, ja, maar het klopt alleen voor u". Maar in werkelijkheid zeggen deze referenties niets over het enige wat we zouden moeten vernoemen en dat een antwoord zou bieden op de vraag: *Wat is er tussen 12.45 en 13.05 uur gebeurd?* Er is niets gebeurd. Want alles wordt weer zoals het was.

Niets. Of bijna niets, want voor zover we in dit werk een parabel over de teruggewonnen mensheid kunnen zien, omdat een hart ons aan een zekere conditie herinnert, kunnen we ons nog altijd terecht vragen stellen bij de menselijke passies die de orde en de harmonie verstoren. Zo zal Compagnie3637 tussen 12.45 en 13.05 uur slechts één vraag hebben gesteld, die betrekking heeft op de plaats van de passies (waarvan het kloppende hart de metafoer is), waarbij het niet ondenkbaar is dat, terwijl sommigen naar een wereld met passie verlangen, anderen een wereld verkiezen waar we er ten slotte onverschillig tegenover staan.

Tussen ons gezegd en gezwegen, het antwoord heeft wellicht te maken met het droombeeld dat we in stand houden over de geschiedenis van de mensheid. Het is een mooie filosofische gedachte dat *Frozen* wel eens de enige theatervoorstelling in korte versie (30 minuten) zou kunnen zijn die *De Republiek* van Badiou en zijn twintigtal lessen tegensprekt ...